

Bài toán 02: SỬ DỤNG PHÉP QUAY ĐỂ GIẢI CÁC BÀI TOÁN DỰNG HÌNH.

Phương pháp:

Xem điểm cần dựng là giao của một đường có sẵn và ảnh của một đường khác qua phép quay $Q_{(I;\alpha)}$ nào đó.

Các ví dụ

Ví dụ 1. Cho điểm A và hai đường thẳng d_1, d_2 . Dựng tam giác ABC vuông cân tại A sao cho $B \in d_1, C \in d_2$.

Lời giải.

Phân tích:

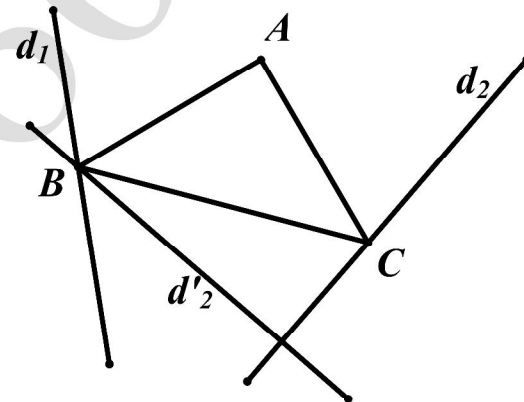
Giả sử đã dựng được tam giác ABC thỏa mãn yêu cầu bài toán.

Ta có thể giả sử $(AB, AC) = 90^\circ$, khi

đó $Q_{(A; -90^\circ)}(C) = B$, mà $C \in d_2$ nên

$B \in d_2'$ với $d_2' = Q_{(A; -90^\circ)}(d_2)$.

Lại có $B \in d_1$ nên $B = d_1 \cap d_2'$.

Cách dựng:

- Dựng đường thẳng d_2' ảnh của d_2 qua $Q_{(A; -90^\circ)}$.
- Dựng giao điểm $B = d_1 \cap d_2'$.
- Dựng đường thẳng qua A vuông góc với AB cắt d_2 tại C.

Tam giác ABC là tam giác cần dựng.

Chứng minh:

Từ cách dựng suy ra $Q_{(A; 90^\circ)}(B) = C$ nên $AB = AC$ và $BAC = 90^\circ$ do đó tam giác ABC vuông cân tại A.

Biện luận:

- Nếu d_1, d_2 không vuông góc thì có một nghiệm hình.
- Nếu $d_1 \perp d_2$ và A nằm trên đường phân giác của một trong các góc tạo bởi d_1, d_2 thì có vô số nghiệm hình.
- Nếu $d_1 \perp d_2$ và A không nằm trên đường phân giác của một trong các góc tạo bởi d_1, d_2 thì bài toán vô nghiệm hình.

Ví dụ 2. Cho tam giác ABC có $(AB, AC) = \alpha$ ($0^\circ < \alpha < 90^\circ$) và một điểm M nằm trên cạnh AB . Dựng trên các đường thẳng CB, CA các điểm N, P sao cho $MN = MP$ và đường tròn (AMP) tiếp xúc với MN .

Lời giải.

Phân tích:

Giả sử đã dựng được các điểm N, P sao cho $N \in BC, P \in AC$ sao cho $MN = MP$ và đường tròn (AMP) tiếp xúc với MN . Khi đó do MN tiếp xúc với đường tròn (AMP) nên $\angle PMN = \angle A = \alpha$. Từ đó ta có $(MP; MN) = -\alpha$ lại có $MP = MN$ nên $Q_{(M, -\alpha)}(P) = N$.

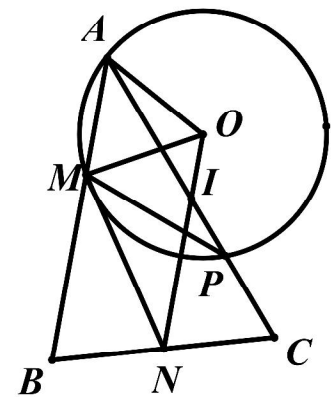
Giả sử $O = Q_{(M, -\alpha)}(A)$ và $I = ON \cap AC$.

Theo tính chất phép quay ta có

$$\angle NIC = (\angle ON, \angle AP) = \alpha \Rightarrow \angle NIC = \angle BAC \Rightarrow IN \parallel AB.$$

Cách dựng:

- Dựng điểm $O = Q_{(M, -\alpha)}$
  - Dựng đường thẳng qua O song song với AB cắt BC tại N
  - Dựng tia MP cắt AC tại P sao cho $\angle NMP = \alpha$
- Như vậy các điểm N, P là các điểm cần dựng.

Chứng minh:

Vì $ON \parallel AB$ nên $\angle AMO = \angle MON = \alpha \Rightarrow \angle PMN = \angle MAP = \alpha$ suy ra đường tròn (AMN) tiếp xúc với MN . Ta có $Q_{(M, -\alpha)} : MP \rightarrow MN$ nên $MP = MN$.

Biện luận: Bài toán có một nghiệm hình duy nhất.